

SMĚRNICE RADY 97/80/ES

ze dne 15. prosince 1997

o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Dohodu o sociální politice připojenou k Protokolu (č. 14) o sociální politice přiloženému ke Smlouvě o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 2 odst. 2 této dohody,

s ohledem na návrh Komise¹,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru²,

v souladu s postupem stanoveným v článku 189c Smlouvy, ve spolupráci s Evropským parlamentem³,

1. vzhledem k tomu, že na základě Protokolu o sociální politice připojeného ke Smlouvě členské státy, s výjimkou Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku (dále jen „členské státy“), přející si pokračovat v cestě vytyčené Sociální chartou z roku 1989, mezi sebou uzavřely Dohodu o sociální politice;
2. vzhledem k tomu, že Charta Společenství o základních sociálních právech pracovníků uznává důležitost boje proti všem formám diskriminace, včetně diskriminace na základě pohlaví, barvy pleti, rasy, názoru a víry;
3. vzhledem k tomu, že bod 16 Charty Společenství o základních sociálních právech pracovníků, týkající se rovného zacházení pro muže a ženy, stanoví, mimo jiné, že by měly být posíleny akce směřující k provádění zásady rovnosti mezi muži a ženami, zejména v přístupu k zaměstnání, v odměňování, pracovních podmínkách, sociální ochraně, vzdělávání, odborného vzdělávání a rozvoji kariéry;
4. vzhledem k tomu, že v souladu s čl. 3 odst. 2 Dohody o sociální politice konzultovala Komise se sociálními partnery na úrovni Společenství otázku

¹ Úř. věst. C 332, 7. 11. 1996, s. 11 a Úř. věst. C 185, 18. 6. 1997, s. 21.

² Úř. věst. C 133, 28. 4. 1997, s. 34.

³ Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 10. dubna 1997 (Úř. věst. C 132, 28. 4. 1997, s. 215), společný postoj Rady ze dne 24. července 1997 (Úř. věst. C 307, 8. 10. 1997, s. 6) a rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 6. listopadu 1997 (Úř. věst. C 358, 24. 11. 1997).

možného zaměření akce Společenství týkající se důkazního břemene v případech diskriminace na základě pohlaví;

5. vzhledem k tomu, že Komise po této konzultaci usoudila, že akce Společenství je účelná, a znovu konzultovala se sociálními partnery obsah zamýšleného návrhu v souladu s čl. 3 odst. 3 uvedené dohody; že sociální partneři předali Komisi svá stanoviska;
6. vzhledem k tomu, že po druhém kole konzultací neinformovali sociální partneři Komisi o svém úmyslu zahájit postup, který by mohl vést k dohodě, stanovený v článku 4 uvedené dohody;
7. vzhledem k tomu, že v souladu s článkem 1 uvedené dohody si Společenství a členské státy mimo jiné stanovily cíl zlepšit životní a pracovní podmínky; že účinné provádění zásady rovného zacházení s muži a ženami přispívá k dosažení tohoto cíle;
8. vzhledem k tomu, že zásada rovného zacházení je definována v článku 119 Smlouvy, ve směrnici Rady 75/117/EHS ze dne 10. února 1975 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se uplatňování zásady stejné odměny za práci pro muže a ženy⁴ a ve směrnici Rady 76/207/EHS ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a pracovní podmínky⁵;
9. vzhledem k tomu, že směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných pracovník, pracovník krátce po porodu nebo kojících pracovník⁶ také přispívá k účinnému provádění zásady rovného zacházení s muži a ženami; že uvedená směrnice by neměla působit proti výše uvedeným směrnici o rovném zacházení; že pracovníce, kterých se uvedená směrnice týká, by proto měly mít stejný prospěch z úpravy pravidel o důkazním břemenu;
10. vzhledem k tomu, že směrnice Rady 96/34/ES ze dne 3. června 1996 o Rámcové dohodě o rodičovské dovolené uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS⁷ je rovněž založena na zásadě rovného zacházení pro muže a ženy;
11. vzhledem k tomu, že odkazy na „soudní řízení“ a „soud“ zahrnují mechanismy, jimiž mohou být spory předkládány pro přezkoumání a rozhodnutí nezávislým subjektům, které mohou vynést rozhodnutí, jež jsou závazná pro strany sporu;

⁴ Úř. věst. L 45, 19. 2. 1975, s. 19.

⁵ Úř. věst. L 39, 14. 2. 1976, s. 40.

⁶ Úř. věst. L 348, 28. 11. 1992, s. 1.

⁷ Úř. věst. L 145, 19. 6. 1996, s. 4.

12. vzhledem k tomu, že výraz „mimosoudní řízení“ představuje zejména takové řízení, jako je smírčí a zprostředkovací řízení;
13. vzhledem k tomu, že posouzení skutečností, které vedou ke zjištění, že došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci, náleží vnitrostátním soudním nebo jiným příslušným orgánům v souladu s vnitrostátním právem nebo zvyklostmi;
14. vzhledem k tomu, že je na členských státech, aby zavedly pro kterékoli stadium řízení pravidla dokazování, která jsou pro žalobce výhodnější;
15. vzhledem k tomu, že je nezbytné vzít v úvahu zvláštní rysy právních systémů některých členských států, mimo jiné tam, kde je závěr o diskriminaci učiněn tehdy, když žalovaný není schopen soudu nebo jinému příslušnému orgánu prokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení;
16. vzhledem k tomu, že členské státy nemusí uplatňovat pravidla o důkazním břemenu na řízení, v nichž přísluší soudu nebo jinému příslušnému orgánu, aby vyšetřil skutečnosti případu; že těmito řízeními jsou řízení, v nichž se na žalobci nežadá, aby dokazoval skutečnosti, ale v nichž přísluší soudu nebo jinému příslušnému subjektu, aby je vyšetřil;
17. vzhledem k tomu, že žalobci by mohli být zbaveni všech účinných prostředků k prosazení zásady rovného zacházení před vnitrostátními soudy, pokud by předložení důkazu o zřejmé diskriminaci nezpůsobilo uvalení břemene na žalovaného dokázat, že jeho jednání není ve skutečnosti diskriminační;
18. vzhledem k tomu, že Soudní dvůr Evropských společenství proto rozhodl, že pravidla o důkazním břemenu musí být upravena pro případy, kdy určité skutečnosti nasvědčují diskriminaci, a že pro účinné uplatnění zásady rovného zacházení musí v takových případech důkazní břemeno přejít na žalovaného;
19. vzhledem k tomu, že je ještě obtížnější dokázat diskriminaci, pokud je nepřímá; že je proto důležité nepřímou diskriminaci definovat;
20. vzhledem k tomu, že cíle přiměřeně upravit pravidla o důkazním břemenu nebylo ve všech členských státech uspokojivě dosaženo, a že proto v souladu se zásadou subsidiarity uvedenou v článku 3b Smlouvy a zásadou proporcionality musí být tohoto cíle dosaženo Společenstvím; že tato směrnice se omezuje na minimum toho, jež se požaduje, a nepřekračuje to, co je k tomuto účelu nezbytné,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Účel

Účelem této směrnice je zajistit, aby opatření přijatá členskými státy k provedení zásady rovného zacházení byla účinnější, aby se umožnilo všem osobám, které se cítí poškozeny tím, že v jejich případě nebyla dodržena zásada rovného zacházení, vymáhat své právo v soudním řízení poté, co se případně obrátily na jiné příslušné orgány.

Článek 2

Definice

1. Pro účely této směrnice se zásadou rovného zacházení rozumí neexistence jakékoli diskriminace na základě pohlaví, ani přímé, ani nepřímé.
2. Pro účely zásady rovného zacházení uvedené v odstavci 1 dochází k nepřímé diskriminaci tam, kde zdánlivě neutrální ustanovení, kritérium nebo zvyklost znevýhodňují podstatně větší podíl osob jednoho pohlaví, ledaže takové opatření, kritérium nebo zvyklost jsou odpovídající a nezbytné a mohou být odůvodněny objektivními okolnostmi, které se netýkají pohlaví.

Článek 3

Oblast působnosti

1. Tato směrnice se vztahuje na
 - a) situace, na něž se vztahuje článek 119 Smlouvy a směrnice 75/117/EHS, 76/207/EHS, a pokud jde o diskriminaci na základě pohlaví, 92/85/EHS a 96/34/ES;
 - b) jakékoli občanské nebo správní řízení týkající se veřejného nebo soukromého sektoru, které poskytuje prostředky k nápravě podle vnitrostátních právních předpisů ve vztahu k předpisům uvedeným v písmenu a), s výjimkou mimosoudních řízení dobrovolné povahy nebo stanovených vnitrostátními právními předpisy.
2. Tato směrnice se nevztahuje na trestní řízení, pokud členské státy nestanoví jinak.

Článek 4

Důkazní břemeno

1. Členské státy přijmou v souladu se svými vnitrostátními soudními systémy nezbytná opatření, aby pokud se určitá osoba cítí poškozena nedodržením zásady

rovného zacházení a předloží soudu nebo jinému příslušnému orgánu skutečnosti nasvědčující tomu, že došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci, příslušelo žalovanému prokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení.

2. Tato směrnice nebrání členským státům přijmout pravidla o dokazování, která jsou pro žalobce příznivější.

3. Členské státy nemusí uplatňovat odstavec 1 na řízení, v nichž zjišťování skutečností přísluší soudu nebo příslušnému orgánu.

Článek 5

Informovanost

Členské státy zajistí, aby o opatřeních přijatých k provedení této směrnice spolu s již platnými opatřeními byly všemi vhodnými prostředky informovány všechny dotyčné osoby.

Článek 6

Zachování úrovně ochrany

Provedení této směrnice není za žádných okolností dostatečným důvodem pro snížení obecné úrovně ochrany pracovníků v oblastech, na které se tato směrnice vztahuje, aniž je tím dotčeno právo členských států reagovat na změny situace přijetím právních a správních předpisů lišících se od těch, které jsou platné v době, kdy byla tato směrnice oznámena, za předpokladu, že jsou splněny minimální požadavky obsažené v této směrnici.

Článek 7

Provádění

Členské státy přijmou právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 1. ledna 2001. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Přijímají-li členské státy tato opatření, musí v nich být učiněn odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

Nejpozději do dvou let od vstupu této směrnice v platnost sdělí členské státy Komisi všechny informace potřebné k tomu, aby mohla vypracovat zprávu pro Evropský parlament a Radu o provádění této směrnice.

Článek 8

Tato směrnice je určena členskými státy.

V Bruselu dne 15. prosince 1997.

*Za Radu
předseda*
J.-C. JUNCKER